

PUNTENPLAN voor de politiek

Op weg naar een *family friendly* samenleving die het makkelijker maakt voor gezinnen.

De druk op Nederlandse gezinnen is te hoog

Uit onderzoek blijkt dat 1 op de 3 ouders de druk van werk, gezin en zorg te hoog vindt. Hoe kan het beter? Gezinnen hebben behoefte aan meer ruimte in tijd en geld om de combinatie werk, gezin en zorg werkend te maken. En daarin speelt – naast werkgevers en ouders zelf – de politiek een beslissende rol. Juist in dit geval is het persoonlijke politiek. En kan het leven van werkende ouders en hun kinderen met gericht beleid makkelijker gemaakt worden.

Dit kan alleen met een brede blik en met een overkoepelend beleid en op diverse fronten. Werk en verlof, kinderopvang en onderwijs, **schuldenproblematiek** en kansenongelijkheid, (mentale) gezondheid en ouderschap: ze grijpen als Olympische ringen in elkaar. Zie het als een dashboard om het makkelijker te maken voor kinderen, ouders en opa's en oma's. Als je aan de ene knop draait, heeft dat invloed op de ander. Het persoonlijke is politiek in 5 oplossingen.

OUDER AAN HET WOORD

'Er wordt vanuit gegaan dat mensen met jonge gezinnen alle ballen hoog kunnen houden. Er is weinig begrip voor jonge gezinnen.'

1. Brede blik op gezinnen

Nederland kent geen gezinsbeleid. Erger nog, alle afdelingen die met gezinnen te maken hebben zijn verspreid over diverse ministeries. Om gezinnen te ondersteunen in al hun fases, van de 100 dagen voor conceptie tot het overlijden van opa en oma, is een brede blik en samenwerking noodzakelijk. Bij elke afweging, bij elke stap, bij elk nieuw beleid moet nagedacht worden wat de gevolgen voor gezinnen zijn. Ondersteunt het hen in tijd en/of geld om werk, gezin en zorg makkelijker te combineren? Wat is de impact op alleenstaande ouders? Wat betekent het voor kinderen, nu en later?

OUDER AAN HET WOORD

'Alle thema's rondom ouderschap zijn belangrijk, maar of er ook daadwerkelijk iets mee gedaan wordt, is de vraag. Het meeste is halfbakken of de ouder wordt niet serieus genomen.'

Oplossingen: Family Friendly Policy

Als we gerichter weten waardoor het leven van gezinnen makkelijker gemaakt kan worden, met minder kans op ziekte/uitval, (vecht) scheidingen, armoedeval, genderkloof, dan kan je passend beleid maken. Een breed onderzoek onder gezinnen is hiervoor noodzakelijk waarbij het maatschappelijk veld, kinderen, ouders en opa's en oma's meepraten en meedenken in **een G1000, een breed maatschappelijk debat**, om gezamenlijk het verschil te maken.

Dit is dan het startpunt van **het ministerie van gezinszaken**, **'family friendly policy'** en een **levensfasebeleid** voor elk nieuw beleidsvoorstel.

OUDER AAN HET WOORD

'Kinderen zijn de toekomst. Investeer in goed onderwijs, onderzoek hoe kinderen tot bloei komen, geef daar ruimte voor, integreer meer sport en beweging in het onderwijs.'

2. Stel KindOntwikkeling centraal

Kinderopvang zoals wij het nu kennen, kent een aantal problemen:

- Het financieringsstelsel is te complex.
- Ouders vinden kinderopvang duur, waardoor vooral vrouwen niet meer gaan werken.
- De meerwaarde van de kinderopvang wordt onderkend. Het is meer dan een arbeidsmarktinstrument.
- De moederschapscultuur zegt nog steeds: 'je brengt je kind toch niet naar de kinderopvang?'
- Er is een tekort aan arbeidskrachten.
- Het wordt gekenmerkt door marktwerking, wat veel oplevert, maar ook veel kost.

OUDER AAN HET WOORD

'Er moet langer verlof komen en meer vakantiedagen. Ook betaal ik me scheel aan kinderopvang. Het zou bijna beter zijn om te stoppen met werken, maar dit gaat helaas financieel niet.'

Het kent echter ook veel mooie aspecten:

- Het vergroot de gelijke kansen van kinderen.
- De kwaliteit van Nederlandse kinderopvang is goed. Behoort zelfs tot de **beste van Europa**.
- Kinderen leren spelenderwijs. Kinderen en hun ouders op hun werk krijgen de kans om zich te ontwikkelen.
- Ouders hebben keuzevrijheid in waar en wanneer ze hun kinderen brengen.

Toch constateren wij dat de nadelen steeds grotere gevolgen hebben, voor ouders en kinderen. De **toeslagenaffaire** is daar een voorbeeld van.

Oplossing 1: Maak kindontwikkeling gratis

(of tegen een lage vaste vergoeding) Weg met het woord opvang. Investeer in kinderen en ouders door te investeren in kindontwikkeling. Kindontwikkeling is kosteloos of tegen een lage vaste vergoeding omdat het een maatschappelijk belang dient; de ontwikkeling van het kind en de bijdrage die ouders kunnen leveren aan de economie. De kosten voor het instandhouden van het huidige ingewikkelde financieel systeem wegen op tegen de extra kosten. Ouders bepalen zelf waar en welke dagen ze gebruik maken van de voorziening. Kinderen met een lage sociaal-economische status of een taalachterstand worden minimaal 2 volle dagen verwacht bij een organisatie van hun keuze om de kansen van de kinderen te vergroten. **Voorschoolse educatie** is de basis

OUDER AAN HET WOORD

'Kinderopvang is een sociale basis voor onze kinderen. Ik ben ik blij dat onze dochter naar de kinderopvang kan. Ze leert daar veel en daar ben ik dankbaar voor. Ik vind het daarom belangrijk dat kinderopvang voor alle kinderen mogelijk is.'

van alle activiteiten bij elke organisatie. Winsten gaan terug in de organisatie, in het belang van de kinderen. Ouders hebben zo ook meer financiële ruimte om goed voor hun kinderen te zorgen doordat zij de hoge kosten voor de kinderopvang niet hoeven te betalen en hun koopkracht aanzienlijk verbetert. Koopkracht die tevens ingezet kan worden voor een verdere verbetering van de kwaliteit van leven (gezond eten, sport, culturele uitjes, vakantie) en daarmee een gezonde ontwikkeling van kinderen.

Kindontwikkeling is onderdeel van een groter geheel waarbij ook verlofregelingen en onderwijs hand in hand gaan in het belang van het kind. Wij noemen dit: **OKE, Ontwikkeling Kind Educatie**.

OKE staat voor een doorlopende leerlijn, samenwerking in het belang van het kind, invulling voor een betere verdeling tussen ouders en een betere balans voor ouders.

Misschien wel het belangrijkste: Alle kinderen krijgen **gelijke kansen** en beginnen op hetzelfde niveau op school. Met andere woorden kindontwikkeling gun je ieder kind.

OUDER AAN HET WOORD

'Er moet meer aandacht voor gezinnen zijn en de kinderopvang. Ouders moeten tegenwoordig werken om het hoofd boven water te houden. We werken bijna meer voor de opvang dan voor iets extra's.'

Oplossing 2: Pedagogisch partnerschap

Wij pleiten er tevens voor om te investeren in het vak pedagogisch professional zodat ouders samen met hen kunnen kijken naar de ontwikkeling van het kind. Een goede relatie tussen de twee kan leiden tot een steun in de rug voor ouders, een goede begeleiding van ieder kind en een **pedagogisch partnerschap** tussen ouder en pedagogisch professional.

Stel eisen aan het curriculum van de ROC's. Momenteel is oudercommunicatie bijvoorbeeld nauwelijks onderdeel van het curriculum.

OUDER AAN HET WOORD

'Als het in de basis goed gaat, bij de hechting dan scheelt dat vele problemen op latere leeftijd en worden bijvoorbeeld gezondheidszorg en jeugdzorg goedkoper. Daarin moet geïnvesteerd worden; langere periode ouderschapsverlof en financieel toegankelijke kinderopvang.'

3. Onderwijs anno nu

Het knelt op verschillende plekken in het onderwijs. Tijdens de coronacrisis maar ook daarvoor al schuurde het onderwijs. Het lerarentekort, de werkdruk, grote klassen, de kwaliteit, de aansluiting bij de belevingswereld van kinderen van NU, ouderbetrokkenheid, kansenongelijkheid, geen optimale samenwerking kinderopvang en onderwijs, gebrek aan digitaal onderwijs, ... de lijst is lang.

Ouders geven ook de volgende knelpunten aan:

- Ouders komen in de knel door de huidige schooltijden en vakanties in combinatie met hun werk.
- Kinderen tussen 10-14 gaan niet meer naar de opvang, maar zijn ook nog te jong om alleen thuis te blijven.
- Kinderen die meer uitdaging nodig hebben, kunnen niet terecht in het reguliere onderwijs.
- De druk op presteren en cijfers is enorm toegenomen waardoor kinderen meer stress ervaren.
- Het aantal privé-scholen, bijlessen en huiswerkbegeleiding is sterk toegenomen, wat de kansenongelijkheid verder vergroot.
- Tegelijkertijd neemt het aantal kinderen dat goed kan lezen en schrijven af (**PISA**).

OUDER AAN HET WOORD

'Onderwijs MOET het speerpunt zijn. Slecht onderwijs voor deze generatie betekent heel veel ellende in de komende 50 jaar! Kijk vooruit zou ik willen zeggen tegen de politiek.'

Oplossing: Investeer in onderwijs

Laten we het moment gebruiken om nu verder te bouwen.

- **Investeer in kleinere klassen**, zodat de druk op leerkrachten afneemt en de kansengelijkheid voor kinderen toeneemt. Zo krijgt ieder kind meer aandacht en stijgt de kwaliteit van het onderwijs.
- Maak een nieuw curriculum dat voldoet aan de eisen van deze tijd.
- Bouw aan/investeer in de school als een community met passende ouderbetrokkenheid
- Neem ouders serieus als expert van hun kind. Zet ze niet weg als zeurpiet, maar investeer in communicatie en pedagogisch partnerschap met ouders.
- **Verander de schooltijden en vakanties**, zodat het meer aansluit bij het werkende leven van ouders. Geef kinderen in plaats van een tweede week mei-vakantie een strippenkaart zodat ouders een aantal dagen per jaar zelf kunnen invullen. Maar kijk ook naar de schooltijden. Om half negen op je werk zijn lukt niet als de schooldeuren dan pas open gaan.

OUDER AAN HET WOORD

'Het onderwijssysteem vind ik hopeloos ouderwets. Totaal buiten de realiteit wat betreft de start en stoptijden. Er zou veel meer focus op de kwaliteit moeten liggen. Je zou het ook flexibeler moeten maken zonder vaste vakanties. Leraren krijgen ook 25 vakantiedagen. Je kan ook de BSO betrekken bij school zodat het personeel van de BSO de leraren kan ondersteunen.'

- Investeer in kindontwikkeling en onderwijs. Maak hem **OKE!**
Bevorder de samenwerking. Haal barrières weg. Laat BSO-medewerkers werken op school. Zij kunnen zich richten op de sociaal-emotionele en motorische ontwikkeling van kinderen. Leerkrachten kunnen zich richten op het cognitieve werk. Hiermee verminder je de werkdruk en hebben BSO-medewerkers langere contracten.
- **Verminder de studiedruk**, verminder de prestatiedruk in het onderwijs.

OUDER AAN HET WOORD

'Als ouder doet het pijn om te zien dat niet alle kinderen in de klas/buurt dezelfde kansen hebben.'

4. Werken

Ook op het gebied van werk speelt er veel:

- Steeds meer ouders hebben behoefte aan nieuwe, flexibele werkvormen om werk, gezin en zorg te verdelen omdat ze niet zien hoe ze twee volle vaste banen moeten combineren met een gezin waarvan het dagritme en de tijden van de kinderen heel anders zijn.
- Het verschil in het aantal betaalde uren tussen vrouwen en mannen is nog steeds substantieel. 50% Van de vrouwen is niet financieel onafhankelijk (waarbij de grens van financiële onafhankelijkheid al bij 1200 euro per maand ligt). Bij een eventuele scheiding lopen vrouwen gemiddeld tegen een koopkrachtverlies van 25% aan versus 0,2% koopkrachtverlies van mannen.
- Daar komt bij dat kinderopvang in Nederland voor tweeverdieners duurder is dan in vergelijkbare landen. Nederlandse ouders zijn 20% van hun inkomen kwijt aan de kinderopvang. In vergelijking: Franse en Duitse ouders 10% en Scandinavische ouders slechts 4%. Als je aan de knop kindontwikkeling draait en dit goedkoper maakt dan heeft dit direct effect op de economische zelfstandigheid, maar liefst een stijging van 3,1%-punt ^[1].

OUDER AAN HET WOORD

'Het ouderschap in combinatie met werk betekent vooral veel ballen hooghouden. Dat gaat wel maar als er 1 bal valt ben je het preciaire evenwicht kwijt en val je soms buiten de boot met betrekking tot een hulpvraag, bijvoorbeeld lang wachten op hulp, geen mogelijkheden om werk anders in te delen, etc. En de ratrace gaat gewoon door.'

- Burn-out percentages zijn hoog door de grote druk om werk en zorg te combineren. Nederland kent een grote werknemerscultuur: je bent alleen een goede medewerker als je werk altijd af is. In combinatie met de Nederlandse moederschapscultuur (je bent alleen een goede moeder als je voor je kind zorgt) zet dit ouders in een onmogelijke spagaat.

Het spreekt voor zich dat dit ouders behoorlijk kwetsbaar maakt. Bij uitval, ziekte (kind, partner, ouders) en economische schommelingen of crisis is er voor een deel of het geheel van het inkomen geen vangnet. De rekening die financiële stress met zich meebrengt is hoog en zorgwekkend voor kinderen. Financiële onzekerheid is bovendien een grote factor in scheidingen, armoedeval en mishandeling.

Oplossing: Geef werkende ouders ruimte

Maak werk van volledig **betaalde verlofregelingen**. Afgelopen jaren is het **partnerverlof** gelukkig aangepast van 2 dagen naar 6 weken, maar tegen een 70% salarisvergoeding is dit voor veel ouders niet aantrekkelijk genoeg, zeker niet in de duurste fase van hun leven. Uit internationaal onderzoek blijkt dat vaders pas verlof opnemen als (elk willekeurig) verlof minimaal voor 80% wordt doorbetaald. Investeer in een **family-friendly cultuur** waarbij gezin ook een

OUDER AAN HET WOORD

'Ik vind dat vrouwen nog steeds benadeeld worden omdat de verlofregelingen zo slecht geregeld zijn. Vaak wordt alleen naar de moeder gekeken, vaders hebben zo te veel vrij spel.'

plek heeft op het werk. In vacatures wordt gevraagd om geen 9-tot-5 mentaliteit te hebben waardoor ouders om 21 uur nog de laptop opendoen. Vraag in elk functioneringsgesprek: Hoe is het thuis? Lukt het om werk en zorg te combineren? Waar heb je behoefte aan?

Als we iets geleerd hebben van de coronacrisis is dat **thuiswerken** heel goed mogelijk is. Voer met beide ouders het gesprek aan de werkgeverstafel wie wat gaat doen als het kind er is. Niet alleen met de moeder. Vraag aan haar of haar partner ook naar huis gaat als het kind ziek is.

OUDER AAN HET WOORD

'Heb het idee dat ze de hardwerkende ouders wel eens vergeten. Aandacht voor gezinnen hangt samen met aandacht voor onderwijs, verlofregelingen, opvang, financiën, huizenmarkt en veiligheid.'

5. Ouderschap op de kaart

Even wat cijfers:

- 1 op de 3 ouders ervaart de druk van het **ouderschap** als te hoog
- 1 op de 11 kinderen groeit op in **armoede**.
- Meer dan 100.000 kinderen in Nederland worden mishandeld.
- Bijna 40% van de huwelijken strandt, waarvan 1 op de 5 wordt gekwalificeerd als vechtscheiding.
- Alleenstaande ouders maken een armoedeval bij een scheiding met alle gevolgen van dien voor de kinderen.

Gekscherend wordt gezegd dat je geen handleiding bij de geboorte van een kind krijgt terwijl het misschien wel het belangrijkste is wat je ooit zal doen. Elke ouder wil het beste doen voor zijn kind. Maar ouders kampen naast trots en geluk ook met vragen, schuldgevoelens en onzekerheden. Ze weten alleen niet waar ze naar toe kunnen of durven het niet te vragen. Dit maakt ouderschap kwetsbaar.^[2]

Dan worden ouders ook nog geconfronteerd met 'de oudermaffia'. Wie kent ze niet? Ouders, collega's, op het schoolplein, borstvoeding, ... Ouders worden de maat genomen. 'Ga jij 4 dagen werken? Geef jij geen borstvoeding? Ga je nu al naar huis, parttimer?' De meetlat langs ouders is hard en hoog. De Nederlandse moederschapscultuur, 'je bent alleen een goede moeder als je er voor je kinderen bent' heeft invloed op de arbeidsparticipatie, gezondheid en financiële onafhankelijkheid van vrouwen.

OUDER AAN HET WOORD

'De laatste tijd ervaar ik een toename van onveilige situaties in mijn wijk. Ik werk zelf in de Jeugdzorg en daar zijn veel problemen wat betreft oplopende wachtlijsten en minder plekken waar ouders en kinderen terecht kunnen voor hulp en ondersteuning.'

Ouders staan er bovendien vaak slecht op. Ze worden ervaren als of voelen zich 'zeikers' als het om hun kind gaat. Of als het om kwetsbare kinderen gaat als 'de boeman'.

Oplossing: ouderschap op de kaart

Om ouders de plek te geven die ze nodig hebben om hun kind beter te ondersteunen zijn een aantal simpele oplossingen voorhanden:

- Investeer in het keukentafelgesprek. Geef ouders een handleiding mee voor het maken van een goed **ouderschapsplan**: Wie doet wat? Wie gaat er naar het consultatiebureau? Wie werkt er wanneer? Wat vinden wij belangrijk in onze opvoeding?
- Om ouders gelijk een goede start te geven zouden zij bij de aangifte op het gemeentehuis een **ouderinformatieboekje** moeten krijgen met lokale en landelijke regelingen. Hierbij kan gedacht worden aan het wijkteam, lokale oudercafé's, **verlofregelingen**, **Nibud** en **Wijzer met Geldzaken**.
- In gesprekken met ouders op school, consultatiebureau, JGZ of huisarts moet stil gestaan worden bij de ouder. **Hoe is het met je?** Lukt het? Welke vragen heb je? Zet ouders centraal als begeleider en expert van hun kind.
- Ditzelfde geldt voor werknemers. Ook aan de werkgeverstafel moet aandacht worden besteed aan de rol als ouder in het **kantoortafelgesprek**. Werk aan een family-friendly cultuur.

OUDER AAN HET WOORD

'Het gezin is de basis van een goede maatschappij. Daar gebeurt het. Geef gezinnen de ruimte om een gezin te zijn.'

Dit werkt twee kanten op. Ouders krijgen meer ruimte om werk en zorg te combineren en werkgevers krijgen tevreden en gezonde werknemers.

- Maak werk van de moedermaffia. Een **cultuurverandering** is noodzakelijk om de deeltijdcultuur te doorbreken, om van de nare opmerkingen af te komen die schuldgevoelens in de hand werken. Om ze te bestrijden en aandacht te vragen voor ouderschap pleiten we voor een brede campagne in het verlengde van #doeslief.
- Maak het overal **makkelijker**. Zorg voor parkeerplaatsen voor jonge gezinnen bij alle overheidsinstellingen. Zorg voor verschoningskussens op een openbare plek, niet alleen op het damestoilet.

OUDER AAN HET WOORD

'Er wordt vaak makkelijk gedacht over de invloed die alles op elkaar heeft en het onbegrip hiervoor. Ze zeggen: 'Jij wilde toch kinderen dan moet je er ook maar voor zorgen.' Maar de stress die daarbij komt kijken, daar vraag ik niet om. Wil wel alles goed doen en dat wordt nu eigenlijk onmogelijk gemaakt.'

Bronnen

[1] CPB (2019). Arbeidsparticipatie, gewerkte uren en economische zelfstandigheid van vrouwen

[2] Alice van de Pas, ouderschapstheorie

VOOR WERKENDE OUDERS

Wij zijn Stichting Voor Werkende Ouders.

Het runnen van een gezin is als het runnen van een bedrijf. **Wij denken** dat het makkelijker kan. Hierin speelt iedereen een rol, de politiek, de maatschappij, werkgevers, de media en ouders zelf. **Wij lobbyen** hiervoor. **Wij helpen** ouders met praktische tips en tools. Wij vertegenwoordigen ruim 15.000 ouders in Nederland. Bijna 600 ouders denken met ons mee in **onze denktank**.

Doe je ook mee?

Voor vragen en/of reacties neem contact op met Marjet Winsemius

mwinsemius@voorwerkendeouders.nl

06-46004437

voorwerkendeouders.nl

